

dokumentacije, torej zapisan na dokumentacijske kartone (fototeka, terenski zapisi, risbe in skice) in tematsko razvrščen. Vse to gradivo postaja sestavni del etnološke dokumentacije v Pokrajinskem muzeju. Ena od nalog gimnazijcev je tudi zbiranje podatkov in dokumentiranje etnoloških predmetov, ki so bili po presoji mentorjev restavrirani v muzejski delavnici in razstavljeni. Po odkupu pa so obogatili muzejsko zbirko.

Na omenjeno problematiko sta opozorili tudi javni razpravi ob zaključenih akcijah (Padna, Raven), na katerih so poleg mladih raziskovalcev in njihovih mentorjev sodelovali tudi profesionalni etnologi iz muzejev in etnološkega oddelka na FF, pedagogi iz gimnazije in občani. Iztočnico prvega od obeh pogovorov je vseboval že sam naslov: „Ali je kulturna dediščina del nas?“, ki je bil namenoma nekoliko provokativen, saj ob sodobnem načinu življenja radi pozabljamo na preteklost lastne kulture. Še bolj pereč problem je odnos do te dediščine, do njenega ohranjanja in odnos posamičnih generacij do nje. Vprašanje kulturne dediščine je navsezadnje tudi vprašanje naše zgodovine in načina mišljenja.

Ob praktičnih dosežkih sodelovanja pa ne smemo prezreti njegovega poglobitvega cilja: namen vključevanja mladih v raziskovalno delo ni samo spoznavanje in ohranjanje kulturne dediščine. To vključevanje naj se kaže predvsem v seznanjanju z življenjskim stilom prebivalcev najširših družbenih plasti slovenskega etničnega prostora.

ZORA ŽAGAR
ZVONA CIGLIČ

SOŇA BURLASOVÁ, EJ, PRIŠLI SME, PRIŠLI SME, NA POLE DRUŽSTVENÉ. L'UDOVÁ PIESŇOVÁ TVORBA S TEMATIKOU JEDNOTNÝCH ROL'NÍCKYCH DRUŽSTIEV. ZOSTAVILA A ÚVODNU ŠTÚDIU NAPÍŠALA S. B. Z PRÁC NÁRODOPISNÉHO ÚSTAVU SAV. BRATISLAVA 1980. 234 STRANI, MUZ. NOT., RUS. IN NEM. POVZETEK.

Ljudska pesem je tesno povezana z življenjem, vsakdanjim in prazničnim, zato vse večje spremembe razmerij nujno vplivajo nanjo, bodisi v negativnem ali pozitivnem smislu. Se pravi, da nekatere njene zvrsti lahko zamrejo, se spremenijo ali pa nastane nekaj novega. Zgled za to novo ustvarjanje pomeni zbirka S. Burlasove.

Kot izvemo iz uvodne študije, se je na Slovaškem začelo kolektivno gospodarstvo -l. 1949, ko je vsa obdelovalna zemlja postala družbena last. Za kmečko prebivalstvo je to pomenilo veliko prelomnico, ne samo zaradi novega načina dela in uporabe strojev, marveč se je bilo treba v marsičem tudi psihično prilagoditi novi stvarnosti. V prvem obdobju so bili za zgled in spodbudo sovjetski kolhozi. Slovaški kmetje so jih spoznavali tudi prek filmov, v katerih so se oglašale č a s t u š k y, kratke ljudske pesmi s štirivrstičnimi kiticami in z aktualno tematiko. Po njih zgledu so nastajale tudi prve slovaške pesmi s sodobno vsebino, najprej -na letnih zborih zadruženikov. Zato vsebujejo poleg sestavin ljudskega izročila tudi povsem umetne. Za mnoge slovaške častuške je znan pesnik in skladatelj.

Z raziskovanjem novega ljudskega pesemskega izročila je začela v 50. letih B. Filová-Barabašová, za njo pa je

prevzela S. Burlasová. Sad njunih prizadevanj je zbirka čez 400 primerov, od katerih je bilo 162 odbranih za objavo v tej knjigi. Razdeljene so v šest poglavij in se nanašajo na ustanovitev zadrug, na letne članske shode, na življenje v zadrugah in na žetev. Pri vsaki pesmi so podatki o pevcu, kraju in času zapisa, o zapisovalcu in ustvarjalcu in morebitni objavi. Na koncu knjige je za splošnim seznanom po zaporednih številkah tudi seznam po začetnih vrsticah.

V uvodni študiji prinaša avtorica izsledke svojih analiz besedila in melodije. Poudarja, da tudi za novonastale pesmi veljajo iste zakonitosti kot za staro izročilo, namreč kar zadeva ustno sporočanje, spremenljivost anonimnost itd., čeprav ne v polni meri. Po vsebini odsevajo te pesmi vse strani življenja iz časa, ko so nastale, in razmerje ljudi do sprememb, ki so jih prizadevale. Tako npr. izražajo najstarejše med njimi navdušenje nad uporabo strojev, ki so olajšali delo na polju in obetali boljše življenje. Toda v nekoliko mlajši skupini se že izraža nejevolja nad pomanjkljivostmi in napakami, slabo organizacijo, majhnimi dosežki itd. Podobno je v skupini pesmi za letne zборе nekaj kritičnih ob siceršnjih hvalnicah. Pesemsko oblikovanje je zajelo tudi drobne vsakdanje dogodke in se ni omejilo samo na načelna vprašanja. Enako velja za skupino, ki obravnava razmerje do vodilnih funkcionarjev. Medtem ko so doslej naštetih pesmi pretežno nove, se tiste ob žetvi v večji meri naslanjajo na staro izročilo. Nekatere so celo samo prilagojene sodobnosti ali združujejo stare in nove sestavine.

V glasbeni podobi ni bilo najti novosti. Nasprotno; Burlasová ugotavlja, da so melodije povečini prevzete iz starega izročila. Npr. nova besedila za praznik žetve pojejo na stare žetvene melodije. Povsem nove, umetne melodije imajo pesmi iz skupine za letne zборе. Te stvaritve znanih posameznikov označuje Burlasová kot „naivno umetnost“.

Čeprav se je slovaška folkloristika že zgodaj začela zanimati za nove pesmi kolektivnega poljedelstva - v resnici je njih nastajanje skoraj spremljala - jim dokončne ocene še ne more izreči, ker so časovno še premalo odmaknjene. Objava pa se je zdelala potrebna, da bi opozorili na pojav sam in omogočili primerjavo s starejšim izročilom.

Knjiga je vsekakor zanimiv dokument časa in trdovitosti ljudske pesemske ustvarjalnosti. Lepa oprema in ilustracije ji dajejo videz poljudne zbirke in bo gotovo našla pot v širši krog občinstva, hkrati pa je zaradi uvodne študije in strokovne dokumentacije namenjena tudi strokovnjakom.

ZMAĀA KUMER

BRALCE GLASNIKA OBVEŠČAMO, DA ZARADI TEHNIČNIH IN FINANČNIH TEŽAV NISMO USPELI OBJAVITI SLOVENSKI ETNOLOŠKI BIBLIOGRAFIJI ZA LETI 1979 in 1980. OBJAVILI JU BOMO V LETU 1982.